

**TEMA:
UDDANNELSE**

**VERDENS
BEDSTE
FOLKESKOLE
SIDE 9**

Unge uden uddannelse

24

Tidlig læring i dagtilbud

18

Opskriften på en fed løncheck

6

AKF Nyt er magasinet om AKF's forskning.

Abonnement kan tegnes gratis på www.akf.dk. Spørgsmål til abonnementet kan rettes til Tanja Bruntse Ahler på tbh@akf.dk.

Mindre uddrag af artikler i AKF Nyt kan gengives med tydelig kildeangivelse. Ønskes hele artikler gengivet, sker dette efter nærmere aftale med AKF. Omtale, citater, anmeldelse eller lignende af artikler i AKF Nyt bedes sendt til AKF.

AKF Nyt udkommer i marts, juni, september og december.

UDGIVER

AKF, Anvendt KommunalForskning
Nyropsgade 37
1602 København V
Tlf. 33110300
E-mail: akfnyt@akf.dk

REDAKTION

Direktør Mette Wier (ansvarshavende redaktør)
Fuldmægtig Eva Carlsen
Docent Jill Mehlbye
Seniorforsker Signe Krarup
Kommunikationskonsulent Rikke Ranzau

Redaktionen kan kontaktes på akfnyt@akf.dk

LAYOUT

Phonowerk

FOTO

Lars Degnbol ©

PORTRÆTFOTO

Dennis Rosenfelt ©

TRYK

Nielsen & Krohn A/S

OPLAG

5000

ISSN

0105-1474

INDHOLD

	Mette Wier	Alle skal have en uddannelse	5
	Helena Skyt Nielsen	Opskriften på en fed løncheck	6
	Eskil Heinesen, Beatrice Schindler Rangvid og Jill Mehlbye	Verdens bedste folkeskole	9
	Beatrice Schindler Rangvid	Københavnerne fravælger folkeskolen	12
	Chantal Pohl Nielsen	Er indvandrere for dygtige til jobbet?	15
	Jill Mehlbye	Tidlig læring i dagtilbud	18
	Jens Clausen og Hans Hummelgaard	Indvandrere har svært ved at få job	20
	Henrik Christoffersen	Velfærdssektoren - en videnssektor?	22
	Torben Pilegaard Jensen	Unge uden uddannelse	24
		AKF lige nu ...	27

» **ANSVARSHAVENDE REDAKTØR METTE WIER**

Mette Wier er direktør i AKF. Hun har en forskningsmæssig baggrund, senest som professor og forskningschef på KVL. Ud over at varetage den daglige ledelse af AKF har Mette Wier en række tillidsposter, bl.a. er hun medlem af Forskningsrådet for Samfund og Erhverv.

ALLE SKAL HAVE EN UDDANNELSE

Det er helt afgørende for Danmark at forbedre og fremtids-sikre vores uddannelsessystem, hvis vi skal bevare vores position som et af verdens rigeste lande. Vi har brug for at få så mange som muligt i arbejde, og vi har brug for en arbejdsstyrke, hvor kvalifikationerne modsvarer de stadig stigende krav på arbejdsmarkedet. Vi må ikke efterlade en del af befolkningen uden tilstrækkelig uddannelse – vi skal have alle med.

Regeringen har en målsætning om, at 95% af en ungdomsårgang skal gennemføre en ungdomsuddannelse. I dag forventes kun 82% at gennemføre. Væksten i befolkningens uddannelsesniveau stagnerer, og kun tre ud af fire forventes i sidste ende at gennemføre en uddannelse, der gør dem klar til arbejdsmarkedet. Hvis vi skal nå målene, kræver det en effektiv indsats nu og over de næste mange år.

Det handler om at sætte ind på alle niveauer. Vi må sætte ind så tidligt som muligt – allerede i daginstitutioner og skoler. I folkeskolen må vi motivere og ruste eleverne til at gennemføre deres videre uddannelsesforløb, så alle får en ungdomsuddannelse. Vi skal vejlede dem til at gå i gang med de uddannelser, der matcher deres evner og ønsker for fremtiden, og vi skal støtte dem, der er i risiko for at falde fra.

De fleste kan nok blive enige om målene, men det er straks sværere, når vi konkret skal beslutte, hvordan vi griber det an. AKF's forskning bidrager med viden, der kan forbedre beslutningsgrundlaget. I dette temanummer om uddannelse formidles en række resultater, der sætter fokus på centrale spørgsmål – fx hvordan vi bør indrette folkeskolen, eller hvordan vi får indvandrernes uddannelse i spil på det danske arbejdsmarked.

God fornøjelse med læsningen.

Unge, der er gode til matematik, får generelt bedre karakterer, længere uddannelser og tjener mere end andre.
(Modelfoto)

AF HELENA SKYT NIELSEN, AKF

OPSKRIFTEN PÅ EN FED LØNCHECK

Vælg højniveaumatematik i gymnasiet og krydr det så med lidt fysik eller kemi, så er vejen banet for en karriere i overhalingsbanen. Følger du opskriften nøje, spirer lysten til en universitetsuddannelse og til at prøve kræfter med de fag, der klinger i kassen.

Det er velkendt, at personer med høje kvalifikationer i matematik har mere favorable karrierer end andre. De får højere karakterer, får længere uddannelser og tjener en højere løn. Spørgsmålet er så, om den favorable karriere skyldes selve matematikken, eller om de personer, som vælger matematik på højt niveau, under alle omstændigheder ville have klaret sig bedre.

Årsagen til succesen

Den favorable karriere skyldes ikke, at matematikerne generelt er klogere, men udelukkende at de

har haft matematik på et højere niveau. Det har ført til, at de får lyst til at tage en længere uddannelse eller får flere kvalifikationer, der giver sig udslag i højere løn senere i livet. Dette er helt i overensstemmelse med de seneste internationale undersøgelser, og det skyldes formodentligt, at indsigt i matematikkens bevisteknik er almennyttig, og at matematikere lærer at veksle mellem at tænke konkret og generelt. Dette har man brug for på universitetet og på arbejdsmarkedet.

For at nå til denne konklusion, har vi set på årgangene, der

» PROFESSOR HELENA SKYT NIELSEN

Helena Skyt Nielsen er professor i uddannelsesøkonomi ved AKF og Aarhus Universitet. Hun beskæftiger sig med menneskers uddannelsesbeslutninger og de konsekvenser, de kan få for den fremtidige karriere.

hsn@akf.dk

startede i det almene gymnasium i 1986 og 1987. Det er i alt ca. 30.000 personer, hvoraf 28% valgte matematik på højt niveau. I dag kan vi aflæse konsekvensen af deres valg ved at se på deres succes på arbejdsmarkedet.

Det almene gymnasium før 1988

Indtil 1988 gjaldt grengymnasiet, hvor man kunne vælge mellem fire sproglige grene og fire matematiske grene, medmindre man gik i et gymnasium med en forsøgsordning, som tilføjede en ekstra matematisk gren til valgmulighederne.

Personer på gymnasier uden forsøgsordninger kunne kun få højniveaumatematik, hvis de også valgte højniveaufysik, hvilket mange betragtede som meget svært og måske kedeligt. Personer på gymnasier med forsøgsordning kunne også få højniveaumatematik, hvis de valgte det sammen med højniveauekemi, hvilket især appellerede til pigerne.

Forsøgsgrenen var tilgængelig på halvdelen af alle gymnasier rundt om i landet. Nogle elever fik derfor nemmere adgang til at vælge højniveaumatematik, fx fordi de boede tæt på et gymnasium, der havde en forsøgsordning. Konsekvensen var, at en hel del af de elever, som ellers ville have valgt

matematik på mellemniveau sammen med musik, biologi eller samfundsfag på højt niveau, endte med at vælge matematik og kemi.

Tabellen nedenfor viser årsindkomsten for personerne fra 1987-årgangen 13 år efter, at de afsluttede gymnasiet. Det fremgår tydeligt, at de, der havde højniveaumatematik, opnåede en betydeligt højere løn end alle andre.

Hvor meget øges lønnen med matematik?

Lønnen for personer med højniveaumatematik er 33% højere end for andre personer med studentereksamen. Dette skyldes primært, at personer med højniveaumatematik får en længere uddannelse. De er overrepræsenterede på universiteterne, især på de teknisk-naturvidenskabelige uddannelser og på samfundsvidenskab/handels-højskolerne. Dette tyder altså på, at deres uddannelsesønsker påvirkes af deres valg i gymnasiet, eller at de bliver bedre til at gennemføre lange videregående uddannelser efter at have bestået en gymnasieeksamen med matematik på højt niveau.

Gymnasiet anno 2007

Hvis man på baggrund af analysen skal drage nogle forsigtige paralleller til diskussionen omkring det

LÆS MERE...

Joensen, J.S. og H.S. Nielsen (2006): »Is there a Causal Effect of High School Math on Labor Market Outcomes?« Aarhus Universitet.

nye gymnasium (efter 2005), kan man dels give nyttig information til de unge, som skal vælge studieretning, dels give nyttige råd til de beslutningstagere, som skal definere studieretninger.

Til de unge: Hvis man er på vippen i forhold til at vælge en naturvidenskabelig studieretning, så »go for it«. Man kan forbedre sine karrieremuligheder betydeligt ved at vælge en naturvidenskabelig studieretning med højniveaumatematik kombineret med et andet naturvidenskabeligt fag på højt niveau.

Til beslutningstagerne: I grengymnasiet fungerede kombinationen matematik-kemi lidt som lokkemad for at få flere unge til at sluge de naturvidenskabelige fag. Måske skulle man overveje lignende lokkemad i dag i form af fagligt indholdstunge og studieforberedende fag med mere tiltrækkende titler og indhold, fx fødevareteknik, biofysik eller sundhedsrelaterede fag.

Fagkombination	Niveau	Gennemsnitlig lønindkomst i 2000
Matematik - Fysik	A - A	272.991 kr.
Matematik - Kemi	A - A	249.840 kr.
Matematik - Samfundsfag	B - A	242.191 kr.
Matematik - Biologi	B - A	207.114 kr.
Sprog-Sprog (nysproglig)	A - A	192.666 kr.
Sprog-Samfundsfag	A - A	180.086 kr.
Matematik-Musik	B - A	198.359 kr.
Sprog-Musik (musiksproglig)	A - A	163.226 kr.
Klassisk sprog-Latin (klassisksproglig)	A - A	138.577 kr.

I den gennemsnitlige løn indgår arbejdsløse med 0 kr., hvilket trækker meget ned i alle grupper.

A = Højniveau
B = Mellemniveau

AF ESKIL HEINESEN, BEATRICE SCHINDLER RANGVID OG JILL MEHLBYE, AKF

VERDENS BEDSTE FOLKESKOLE

I 2001 ryddede resultaterne fra PISA-undersøgelsen forsiderne. Undersøgelsen viste, at den danske folkeskole nok var populær blandt eleverne, men ikke specielt god til at sikre det faglige niveau sammenlignet med de andre nordiske lande. AKF har forsket en del i, hvordan man indretter skolerne, så de faglige resultater forbedres.

Hvor mange elever skal der være i en klasse?

Når fagligheden i folkeskolen skal forbedres, er det vigtigt at undersøge, hvordan man kan udvikle rammerne for undervisningen, så resultaterne forbedres. Man kunne forestille sig, at (for) mange elever i en klasse forringede de faglige resultater. En AKF-undersøgelse af, hvordan elever klarer sig i fransk, bekræfter dette. Hvis der er færre elever i en klasse, får de bedre karakterer. Reduceres klassen med 10 elever, stiger karakteren med ca. en halv i gennemsnit. Det gælder i højere grad for fagligt svage elever og for drenge.

Hvis man ser på betydningen for elevernes videre forløb, det vil sige efter, at de har forladt folkeskolen, er sagen lidt mere speget. AKF's forskning viser, at små klasser giver større sandsynlighed for, at eleverne gennemfører en uddannelse efter folkeskolen. Men effekten er lille og usikker. Alt i alt er der nok nogle gevinster ved at arbejde med små klasser, men der er ikke tale om nogen skelsættende løsning i forhold til at forbedre de faglige resultater.

Klassens stærke og svage elever

Det er nærliggende at tænke sig, at det ville være en fordel at samle de dygtigste elever i en klasse og de fagligt svagere elever i en anden. Det ville give mulighed for at målrette undervisningen til de forskellige niveauer. AKF har i en landsdækkende undersøgelse af skolerne set på, hvordan elever klarer sig i læsning og matematik, og det viser sig at være en fordel, at de svage elever undervises sammen med fagligt stærke elever. De stærke elever hiver så at sige de svage op, uden at deres eget niveau sænkes. Niveaulet er lige højt, hvad enten de stærke elever går sammen med andre stærke eller mere svage elever. Forskningen viser også, at det er en fordel, at elever med svag social baggrund (forældre med lavt uddannelses- og indkomstniveau) undervises sammen med elever med stærkere social baggrund. Kigger man på situationen i København, hvor mange skoler har en høj andel af tosprogede elever, viser det sig imidlertid, at de faglige resultater forringes, hvis der er mange tosprogede elever. Dvs.

her kan der på nogle skoler være så mange elever med svag social baggrund, at det også trækker de stærke med ned. Årsagen til dette kan delvis skyldes forskelle i elevernes sociale baggrund.

Penge betyder mindre – opbakning er afgørende

Det viser sig at have en vis gunstig virkning på de unges uddannelser efter folkeskolen, hvis skolerne tildeles ekstra ressourcer, dvs. at udgifterne pr. elev i folkeskolen øges. Det gælder især elever med svag social baggrund. Effekterne er dog ret små og usikre, så nogen mirakelkur er det ikke. For at få én ekstra elev til at gennemføre en ungdomsuddannelse, skal udgifterne til folkeskolen øges med ca. 4 mio.kr. (i 1996 priser), hvis der er tale om en generel udgiftsstigning. Det udelukker naturligvis ikke, at effekterne kan være større, hvis udgifterne målrettes mod at få flere til at påbegynde og gennemføre en uddannelse.

Tosprogede elever i de københavnske grundskoler er fagligt svagere end de danske elever, også når der tages højde for, at eleverne

» **FORSKNINGSLEDER ESKIL HEINESEN**

Eskil Heinesen er cand.polit. og ph.d. i økonomi. Han beskæftiger sig med kvantitative analyser inden for uddannelsesøkonomi, arbejdsmarkedsøkonomi, sundhedsforhold og integration. Han har bl.a. undersøgt skoleressourcers effekter på elevernes karakterer og på deres uddannelses- og arbejdsmarkedsforløb efter folkeskolen.

esh@akf.dk

» **SENIORFORSKER BEATRICE SCHINDLER RANGVID**

Beatrice Schindler Rangvid er cand.polit. og ph.d. fra Handelshøjskolen i Århus. Hun beskæftiger sig med kvantitative analyser inden for uddannelsesøkonomi og integration. Hun har bl.a. analyseret effekten af privatskoler, klassestørrelser, elevsammensætningen, etnisk opdeling og de tosprogede elevers færdigheder og skoleforhold.

bs@akf.dk

» DOCENT JILL MEHLBYE

Jill Mehlbye arbejder især med forskning om udsatte børn og unge. Hun har gennemført en række forskningsprojekter om, hvordan den sociale arv brydes, betydningen af den tidlige forebyggende og den behandlende indsats og rammer for skolebørns læring og undervisning.

jm@akf.dk

- ◀ Det går ud over fagligheden, hvis der er for mange elever i en klasse. Reduceres en klasse med 10 elever, stiger karakteren med ca. en halv i gennemsnit. (Modelfoto)

har forskellig social baggrund. Men en undersøgelse viser, at elever på skoler med mange tosprogede elever ikke oplever, at der er færre ressourcer end på skoler med mange danske elever. Heller ikke lærernes engagement opleves forskelligt af tosprogede elever og danske elever. Men når det handler om de faglige forventninger til eleverne og opbakning omkring elevens faglighed, oplever de tosprogede elever, at lærerne har lavere forventninger til dem end til danske elever og bakker dem mindre op. Dette er problematisk, da det netop er vigtigt at støtte op om elever med svag social baggrund og holde den faglige fane højt. Tosprogede elever går desuden oftere i skoler, der har en høj andel af tosprogede elever med lavtuddannede forældre. Desuden går de oftere i skoler, hvor færre lærere underviser i deres linjefag.

God ledelse giver effektive skoler

Hvad er det, der kendetegner de skoler, hvor eleverne, på trods af en svag social baggrund, klarer sig bedre fagligt end eleverne med lignende social baggrund på andre skoler? Det er især ledelsen og styringen af skolen.

Det, der kendetegner skolelederne på de effektive skoler, er

for det første, at de går i dialog med deres medarbejdere og lytter til dem. Demokratiet sættes højt. Lærerne er ledere af deres klasse, og skolelederne er opmærksomme på, at det er vigtigt, at lærerne oplever, at der bliver lyttet til dem, og at lærerne har mulighed for selv at udvikle og påvirke aktiviteter på skolen. For det andet er skolelederne på de effektive skoler tæt på lærerne – også ved at være synlige i hverdagen. Det vil sige, at lederen besøger klasserne (fx som en del af sit pædagogiske tilsyn), viser sig på lærerværelset om morgenen eller i pauserne og snakker med lærere og elever. For det tredje superviserer og vejleder lederen sit personale, bl.a. ved regelmæssigt at gennemføre medarbejdersamtaler og (klasse)teamsamtaler.

De effektive skoler er desuden præget af klare mål og tydelige beslutningsveje. Det er tydeligt for alle, hvad der besluttes i ledelsen, i medudvalg m.m. Der er formuleret forventninger og krav til de procedurer, der foregår, bl.a. om udarbejdelsen af årsplaner og krav til indholdet af disse. Beslutninger er således udmøntet i procedurer og kvalitetskrav, der er tydelige for alle i organisationen. Ledelsen følger op på beslutninger, fx ved at årsplaner – der kan fungere som et

styringselement omkring den daglige undervisning – efterfølgende drøftes mellem ledelsen og medarbejderne.

Det aktive samspil mellem ledelse og lærere afspejles i skolens virksomhedsplan eller skoleplan. Virksomhedsplanen bliver til ved, at lærerne drøfter nye aktiviteter og mål på pædagogisk råds møde eller giver bud på dem i planlægningen af deres årsplaner, frem for at lederen sætter sig på sit kontor og udarbejder en virksomhedsplan, som kommer til høring eller orientering i pædagogisk råd. Virksomhedsplanen får således først betydning, når den genkendes i lærernes årsplaner, og lærerne føler et ejerskab i forhold til den.

LÆS MERE...

Rangvid Beatrice Schindler (2007): »School Composition Effects in Denmark: Quantile Regression Evidence from PISA 2000« (under udgivelse). *Empirical Economics*.

Browning, Martin og Eskil Heinesen (2007): »Class size, teacher hours and educational attainment«. *Scandinavian Journal of Economics*.

Mehlbye, Jill (2004): Sammenfatning af den samlede undersøgelse »De gode eksempler«. Undervisningsministeriet.

KØBENHAVNERE FRAVÆLGER FOLKESKOLEN

Elevflugt fra folkeskoler med mange tosprogede elever er blevet hverdag i mange danske byer. Den første danske undersøgelse på området viser, at forældre for alvor begynder at trække deres børn ud, når mere end hver tredje elev på en skole er tosproget – og det er særligt de højtuddannede forældre, der gør det.

Det frie skolevalg er meget udbredt i København. Halvdelen af de tosprogede elever fra ikke-vestlige lande, og lidt flere end halvdelen af de danske elever i 0.-9. klasse går i en anden skole end distriktskolen – enten i en anden folkeskole eller i privatskole. Der kan være mange grunde til at vælge et alternativ til distriktskolen, og valgfrihed er jo generelt en god ting. Et særligt omdiskuteret fænomen er dog, at danske forældre ser ud til at vælge distriktskolen fra, når der er særligt mange tosprogede elever.

Grænsen går ved 25-35%

En ny undersøgelse fra AKF viser, at der ikke kan påvises nogen

direkte sammenhæng mellem skolens elevsammensætning og det, at man fravælger den lokale folkeskole, så længe andelen af tosprogede elever på skolen er under 25-35%. Heller ikke selv om man tager højde for, at familier fx kan have forskellige ønsker til bopæl og skole, at skolerne har forskellige ressourcer, og at bydele er forskellige. Men når koncentrationen af tosprogede elever overskrider denne grænse, er der betydeligt flere danske forældre, der fravælger skolen. Er der 35-60% tosprogede elever i skolen, stiger antallet af danske forældre, der fravælger skolen, med 25-30%. Og for endnu højere koncentrationer stiger det med 40-50% i for-

hold til skoler med få tosprogede elever. Der er desuden en tendens til, at højtuddannede forældre reagerer kraftigere på en stigende andel af tosprogede elever end lavtuddannede.

De tosprogede familier deler sig i to grupper med meget forskellig skolevalgsadfærd. De familier, der taler mest dansk i hjemmet, fravælger ikke i sig selv en skole på grund af en høj andel af tosprogede elever. De fravælger derimod skoler med særligt mange elever, der har lavtuddannede forældre. Blandt de familier, der hovedsageligt taler et andet sprog end dansk i hjemmet, findes der ingen sammenhæng mellem skolens elevsammensætning

» SENIORFORSKER BEATRICE SCHINDLER RANGVID

Beatrice Schindler Rangvid er cand.polit. og ph.d. fra Handelshøjskolen i Århus. Hun beskæftiger sig med kvantitative analyser inden for uddannelsesøkonomi og integration. Hun har bl.a. analyseret effekten af privatskoler, klasse størrelser, elevsammensætningen, etnisk opdeling og de tosprogede elevers færdigheder og skoleforhold.

bs@akf.dk

(Modelfoto)

og valg af en anden skole end distriktskolen.

Hvorfor vælges distriktskolen fra?

Spørgsmålet er, hvad der får de danske forældre til at trække deres børn ud af skolerne. Ifølge en analyse fra Megafon i 2005 nævner danske forældre, at de mener, at en høj andel af tosprogede elever kan have en negativ indflydelse på børnenes tryghed i skolen, på deres faglige udvikling og på deres muligheder for kammeratskab. Frygten for, at elevernes faglige niveau påvirkes, er ikke helt uberegtiget: en tidligere AKF-undersøgelse har vist, at eleverne (danske såvel som tosprogede) klarer sig dårligere på skoler med et flertal af tosprogede elever end på skoler med en mindre andel af tosprogede elever.

Hvad kan København gøre?

Hovedkonklusionen er, at der er stor sandsynlighed for, at danske familier i København vælger

distriktskolen fra, når skolen har mere end 25-35% tosprogede elever. Det opløftende budskab er, at elevflugten sandsynligvis ville reduceres markant, hvis danske elever og tosprogede elever var jævnt fordelt over alle folkeskoler – der er nemlig »kun« 30% tosprogede elever i København alt i alt. Det kedelige budskab er, at der med den eksisterende bopælsmæssige opdeling i danske eller indvandrerdominerede kvarterer er en del skoledistrikter, der ikke realistisk kan nedbringe den danske elevflugt. Skolemyndighederne kan derimod gøre noget – nemlig sikre en mere lige fordeling på tværs af skoledistrikterne.

Københavnmodellen for Integration

For at fremme en mere lige fordeling af elever med forskellig etnicitet i de københavnske folkeskoler har Københavns Kommune i sommeren 2006 indført den såkaldte Københavnmodel for Integration. Det bliver gjort dels ved at tilbyde tosprogede elever fra bestemte sko-

ledistrikter plads på en skole med mange danske elever, dels ved at gøre skolerne med mange tosprogede elever mere attraktive for danske og ressourcestærke tosprogede elever. På de otte skoler, som i 2006 skulle modtage tosprogede elever fra andre distrikter, betyder det, at der går 3-8 flere tosprogede børn i hver børnehaveklasse. Ifølge planerne skulle andelen af tosprogede elever på de danskdominerede skoler ikke overskride de 25%. Dermed skulle man ud fra denne analyses resultater ikke forvente dansk elevflugt som følge af Københavnmodellen. Det har vist sig, at omkring en tredjedel af de reserverede pladser ikke har kunnet besættes det første år, så omfordelingen er blevet noget mindre end planlagt. Fra sommeren 2007 udvides der med tre skoler, der vil modtage tosprogede elever, og i tredje fase kommer der yderligere fire skoler til. Det vil betyde, at andelen af tosprogede elever på de københavnske skoler vil blive bragt ned.

(Modelfoto)

LÆS MERE...

Rangvid, Beatrice Schindler (2007):
»Fravalg af folkeskolen i København«. AKF Forlaget.

ER INDVANDRERE FOR DYGTIGE TIL JOBBET?

Mange indvandrere sidder i job, som de er overkvalificeret til – især de indvandrere, der har en uddannelse med fra hjemlandet. Det er spild af ressourcer. Kommunerne kan være med til at sikre, at kompetencer og erfaring opnået i udlandet kommer i spil på det danske arbejdsmarked.

AKF har undersøgt, i hvilket omfang lønmodtagere på det danske arbejdsmarked har job, som ikke svarer til deres uddannelsesniveau. Undersøgelsen viser, at blandt mænd med en erhvervsfaglig eller videregående uddannelse, er 25% af indvandrerne med ikke-vestlig baggrund ansat i stillinger, som de er overkvalificeret til. Det samme gælder kun for 15% af de danske mænd med lignende uddannelser. Især indvandrere, der er uddannet i udlandet, har problemer med at finde job, der matcher deres uddannelse. 30% af denne gruppe er overkvalificeret til deres job. Der synes således at være et vist hold i myten om, at akademikere med indvandrerbaggrund kører taxa og gør rent. Overuddannelse er ikke alene utilfredsstillende for den enkelte. Det er også et samfundsøkonomisk problem, fordi arbejdskraften ikke bliver brugt godt nok, og det betyder lavere produktivitet og lavere økonomisk vækst.

Et dansk eksamensbevis gør stor forskel

Erhvervs erfaring på det danske arbejdsmarked øger klart chancerne for at få et arbejde, der passer til uddannelsesniveaet, viser undersøgelsen fra AKF. Men selv

bedre til dansk. Når en virksomhed står over for en ansøger med en uddannelse og evt. erhvervs erfaring fra udlandet, kan det naturligvis være vanskeligt at vurdere indholdet, kvaliteten og brugbarheden heraf – både i forhold til det

Kommunerne kan være med til at sikre, at udenlandske uddannelser vurderes, holdes ved lige og gøres relevante for det danske arbejdsmarked.

indvandrere med erhvervs erfaring har vanskeligt ved at få et passende job, hvis deres uddannelse er taget i udlandet. Resultaterne peger på, at danske arbejdsgivere hellere ansætter personer med danske eksamensbeviser. Det forklares formodentligt ved, at arbejdsgiverne kender indholdet af de danske uddannelser og dermed lettere kan vurdere kvaliteten af den enkeltes uddannelse. Desuden er en person, som har gennemført en dansk uddannelse, typisk også

danske arbejdsmarked generelt og mere specifikt i forhold til den konkrete virksomhed.

Kompetencerne forældede og lønnen for lav

Personer, som er overuddannede, får ikke brugt deres kompetencer i samme udstrækning som andre. Kompetencerne bliver derfor hurtigere forældede. Derudover straffes den enkelte på pengepungen – lønnen er for lav i forhold til kvalifikationer. Både overkvalifice-

◀ Mange indvandrere sidder i job, som de er overkvalificeret til – især de indvandrere der har en uddannelse med fra hjemlandet. (Modelfoto)

rede danskere og indvandrere får en lønmæssig gevinst ud af de ekstra års uddannelse. Men lønnen er klart lavere, end den ville have været, hvis de havde været i job, som passede til deres uddannelsesniveau. AKF's undersøgelse viser desuden, at gevinsten klart er mindre for indvandrere end for danskere. Det er især indvandrere med uddannelse fra hjemlandet, som får meget lidt ud af den uddannelse, der ligger ud over, hvad jobbet kræver.

Hvad kan kommunerne gøre?

De virksomheder, som står over for en ansøger med en uddannelse og evt. erhvervs erfaring fra udlandet, har brug for et reelt og aktuelt billede af personens faglige kompetencer, dansk kundskaber og jobrelevante personlige kompetencer. Og det er her, kommunerne spiller en rolle. Kommunerne kan gøre mere for at sikre, at indvandrere med kvalifikationer, som er opnået i udlandet, får disse vurderet. Det kan fx ske gennem Cirius, en styrelse i Undervisningsministeriet, der foretager vurderinger af udenlandske kvalifikationer. Der er også erfaringer og praktiske redskaber til afklaring af kompetencer at hente i de fem regionale Videnscentre for Kompetenceafklaring. Derudover kan kommunerne også med fordel samarbejde med faglige

organisationer. For nylig har Ingeniørforeningen i Danmark (IDA), gennemført et stort projekt med fokus på højtuddannede flygtninge og indvandrere, som har taget deres uddannelse i hjemlandet. I projektet har IDA udviklet en række værktøjer, som kan hjælpe jobkonsulenterne i kommunerne og andre relevante personer med at vejlede kandidaterne med udgangspunkt i deres uddannelsesmæssige kompetencer.

LÆS MERE...

Nielsen, Chantal Maria Pohl (2007): »Er indvandrere overkvalificeret til deres arbejde?«. AKF Forlaget.

Efteruddannelse kan være nødvendig

Hvis en person er uden arbejde eller ikke har brugt sin uddannelse længe, kan der være behov for en egentlig opkvalificering, så kompetencer, som er opnået i udlandet, bliver relevante for det danske arbejdsmarked. Hertil kommer naturligvis, at indvandrere med uddannelse fra hjemlandet hurtigst muligt skal have de nødvendige dansk kundskaber, som gør dem i stand til at udnytte deres faglige kvalifikationer. Kommunerne har således en vigtig rolle at spille ved at give indvandrere med uddannelse hjemmefra relevant vejledning og afdækning af deres kompetencer, så de har de bedst mulige forudsætninger for at deltage på det danske arbejdsmarked på lige vilkår med alle andre.

» SENIORFORSKER CHANTAL POHL NIELSEN

Chantal Pohl Nielsen er cand. polit. og ph.d. i økonomi. Hun beskæftiger sig med integrationen af etniske minoriteter i Danmark. I et kommende projekt ser hun nærmere på sammenhængen mellem indvandreres kvalifikationer og deres tilknytning til arbejdsmarkedet.

cpn@akf.dk

TIDLIG LÆRING I DAGTILBUD

Loven om de pædagogiske læreplaner har været en succes. Den har styrket den faglige kvalitet i dagtilbuddene og været et godt styringsredskab for kommunerne.

I august 2004 trådte loven om pædagogiske læreplaner i kraft. Ifølge loven skal alle dagtilbud (vuggestuer, dagpleje og børnehaver) udarbejde pædagogiske læreplaner med mål for børnenes læring inden for seks områder:

- Alsidig personlig udvikling (personlige kompetencer)
- Sociale kompetencer
- Sprog
- Krop og bevægelse
- Naturen og naturfænomener
- Kulturelle udtryksformer og værdier.

Dagtilbuddenes pædagogiske læreplaner skal også indeholde overvejelser om læringsmål, metoder og aktiviteter for børn med særlige behov. En af baggrundene for vedtagelse af loven om pædagogiske læreplaner var et ønske om at bryde den negative sociale arv på et tidligt tidspunkt i barnets liv.

En vigtig del af loven er også, at der stilles krav om, at dagtilbuddene både skal dokumentere deres arbejde og evaluere på, om de når de mål, som er stillet i de pædagogiske læreplaner. AKF har sammen med NIRAS konsulenterne, Danmarks Evalueringsinstitut og Udviklingsforum evalueret loven.

Kommunerne har været hurtige

I foråret 2006 var de pædagogiske læreplaner implementeret i de fleste dagtilbud og i de fleste kommuner. Samtidig har der været en generel positiv indstilling til læreplanerne fra såvel dagtilbuddenes som fra forvaltningernes side.

Set fra kommunernes synspunkt er de pædagogiske læreplaner et godt målstyringsredskab og et godt redskab til at skabe sammenhæng på dagtilbudsområdet. Langt de fleste kommuner har således opstillet retningslinjer for krav og forventninger til indholdet i de pædagogiske læreplaner og til dokumentation og evaluering. Retningslinjerne er i langt de fleste dagtilbud blevet positivt modtaget som et godt grundlag for arbejdet.

Det er især de store kommuner, der har udarbejdet retningslinjer for de pædagogiske læreplaner, og det er især daginstitutionslederne i disse kommuner, der synes, at de har fået god hjælp af kommunen. Det ser således ud til, at de store kommuner har kunnet stille flere ressourcer til rådighed end de små kommuner.

Styrket faglig og pædagogisk kvalitet

Dagtilbuddene arbejder som regel med alle de seks temaer i læreplanerne, og de fleste har opsat mål

for deres arbejde med børnene.

Dagtilbuddenes egne vurderinger er, at arbejdet med de pædagogiske læreplaner har styrket fagligheden og bidraget til en tættere faglig dialog både internt i institutionen og i forhold til forældrebestyrelsen.

Arbejdet med de pædagogiske læreplaner har i 53% af daginstitutionerne og i 69% af dagplejeordningerne skabt nye aktiviteter. Det er også især i kommunernes dagplejeordninger, at arbejdet med børnene har fået et fagligt løft.

Begrænset fokus på børn med særlige behov

De pædagogiske læreplaners mål om at sætte ind i forhold til at bryde den negative sociale arv synes kun i begrænset omfang at være lykkedes. Kun i forholdsvis få tilfælde vurderer dagtilbuddene, at arbejdet med de pædagogiske læreplaner har været til gavn for socialt udsatte børn. Det gælder i 10% af daginstitutionerne og i 15% af dagplejeordningerne.

Indsatsen over for børn med særlige behov synes således ikke at være styrket nævneværdigt i forbindelse med indførelsen af de pædagogiske læreplaner.

Det er desuden bemærkelsesværdigt, at det især er daginstitutioner med en stor andel børn med anden etnisk baggrund end dansk,

Loven om de pædagogiske læreplaner har ► styrket den faglige kvalitet i dagplejer, vuggestuer og børnehaver. Og den har været et godt styringsredskab for kommunerne. (Modelfoto)

LÆS MERE...

Mehlbye, Jill og Michael Sloth m.fl. (2006): »Evaluering af loven om pædagogiske læreplaner«. Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender.

som endnu ikke har fået udarbejdet en pædagogisk læreplan. Dagplejetilbuddene skiller sig ud fra dette billede. Her har de pædagogiske læreplaner været med til at skabe en øget opmærksomhed på børn med særlige behov.

Sammenhængen mellem dagtilbud og skole ikke styrket

I loven fremhæves det, at læringen i dagtilbuddet skal være med til at sikre en harmonisk overgang til fritidsliv og skolen.

Evalueringen viser imidlertid, at der er ringe sammenhæng mellem kommunernes politiske mål og indsatsområder for dagtilbud og skoler. Set fra de enkelte skolars side er der kun sparsom viden om dagtilbuddenes mål for og arbejde med de pædagogiske læreplaner. Den ønskede sammenhæng mellem læringen i dagtilbud og skole er således ikke skabt – en sammenhæng, der især kunne være til gavn for børn med særlige behov. Så her er der en stor udfordring for kommunernes videre arbejde.

» DOCENT JILL MEHLBYE

Jill Mehlbye arbejder især med forskning om udsatte børn og unge. Hun har gennemført en række forskningsprojekter om, hvordan den sociale arv brydes, betydningen af den tidlige forebyggende og den behandlende indsats og rammer for skolebørns læring og undervisning.

jm@akf.dk

INDVANDRERE HAR SVÆRT VED AT FÅ JOB

Unge indvandrere har det svært på arbejdsmarkedet – også selv om de har en dansk uddannelse. Det er både skidt for de unges motivation for at gennemføre en uddannelse og dyrt for samfundet.

Det tager længere tid for indvandrere

Det tager betydelig længere tid for unge indvandrere end for unge danskere at finde deres første job, også selv om de har gennemført den samme erhvervsfaglige uddannelse i Danmark. Faktisk tager det over dobbelt så lang tid for mænd med indvandrerbaggrund at få deres første job end for danske mænd. Kvinder bruger betydelig længere tid på at finde et arbejde end mændene – uanset etnicitet – men samtidig bruger kvinder med indvandrerbaggrund en del længere tid end danske kvinder.

Forskel på uddannelser

For mænd med indvandrerbaggrund er det særligt svært at finde et arbejde, hvis de har en jern- og metaluddannelse (eksempelvis som mekaniker). Faktisk tager det tre gange så lang tid som for unge danskere i almindelighed. Også mænd med indvandrerbaggrund, som har en bygge- og anlægsuddannelse, har det relativt svært. Kvinder med indvandrerbaggrund, som har en kontoruddannelse, har det langt vanskeligere end danske kvinder, mens der ikke er de store forskelle for kvinder med en sundheds- eller handelsuddannelse.

Disse forskelle viser, at selv inden for samme uddannelsesretning kan unge indvandrere have langt sværere ved at få et arbejde end danske unge.

Geografien er vigtig

Det er værd at bemærke, at de overraskende resultater stadig holder, selvom der er taget højde for betydningen af en lang række forskelle i forældre- og familiebaggrund, bopæl mv., når unge indvandrere og danske unge sammenlignes. Fx har det meget stor betydning for chancen for hurtigt at få et job, om arbejdsløsheden er stor eller lille i det område, hvor de unge bor. Unge indvandrere bor overvejende i de dele af landet, hvor arbejdsløsheden er lavest, hvilket kan være med til at skjule, at indvandrerne ikke har samme gavn af en dansk uddannelse, hvis man alene ser på de rå arbejdsløshedstal.

Gavnligt at bo sammen med en dansker

Unge indvandrere med danske partnere har lettere ved hurtigt at finde et arbejde end dem, der bor sammen med en anden indvandrer. En af grundene kan være, at tætte forbindelser til danskere

giver bedre netværk. På det danske arbejdsmarked finder rigtig mange således et nyt job via »mund til mund metoden«. Resultatet kan dog også bunde i, at indvandrere, der bor sammen med danskere, i forvejen har de bedste danskundskaber og et godt netværk. Det hjælper derfor ikke nødvendigvis i sig selv på jobmulighederne at flytte sammen med en dansker.

Det koster

Uanset årsagen er det af mange grunde ikke godt, at unge indvandrere har sværere ved at finde arbejde end danske unge med samme uddannelse. Det kan virke demotiverende for dem i forhold til at gennemføre en uddannelse. Og dette er meget vigtigt i Danmark, hvor de uddannelsesmæssige kvalifikationer stadig får større betydning. Det koster også samfundet penge, at indvandrerunge må vente længere tid på et job og dermed skal modtage indkomstoverførsler frem for at arbejde og betale skat.

Diskrimineres der?

Hvad der kan gøres, afhænger meget af årsagen til, at unge indvandrere har vanskeligere ved at komme ind på arbejdsmarkedet.

AKF har udelukkende undersøgt tingenes tilstand, men der er nogle mulige forklaringer, som ligger lige for. Når indvandrerunge har den samme uddannelse som danske unge og alligevel har det sværere på arbejdsmarkedet, er det snub-lende nært at pege på diskrimi-nation. Forskellige undersøgelser peger på, at det kan være tilfældet, men der findes ikke nogen håndfast viden om, hvor meget en eventuel diskrimination i givet fald bety-der. Skal dette undersøges nær-mere, skal der som minimum tages højde for, at indvandrerunge måske ikke har samme udbytte af fx en

erhvervsfaglig uddannelse som danske unge, ikke har de samme netværk mv.

Indvandrerunge klarer sig dårligt i grundskolen

Det er ikke usandsynligt, at unge indvandrere gennemfører en erhvervsfaglig uddannelse med et dårligere resultat end danske unge. De forlader grundskolen med bety-deligt dårligere faglige kundska-ber end danske unge, hvilket kan gøre det vanskeligere for mange af dem at gennemføre en erhvervsfag-lig uddannelse med et godt resul-tat. Da et stort antal indvandrere

falder fra uddannelsen, kan det på forhånd være vanskeligt at sige, om de, der gennemfører, gør det med et dårligere resultat. Men uanset hvad vil det under alle omstændig-heder være særdeles gavnligt for samfundet og for de unge indvan-drere, at deres udbytte af grund-skolen blev en del større. Herved vil flere kunne få et godt fagligt udbytte og færre falde fra. Kom-munerne har en central opgave i at være med til at sikre, at unge indvandrere får samme gavn af en dansk uddannelse som danske unge – der skal sættes ind allerede i grundskolen.

» FORSKNINGSASSISTENT JENS CLAUSEN

Jens Clausen er cand.scient.oecon. og har primært beskæftiget sig med analyser vedrørende beskæftigelse og inte-gration af indvandrere. I sit ph.d.-studium skal han undersøge effekten af økonomiske incitamenter i forbindelse med indvandreres integration på arbejdsmarkedet.

jc@akf.dk

» FORSKNINGSCHEF HANS HUMMELGAARD

Hans Hummelgaard er chef for AKF's forskning i arbejdsmarked, uddannelse, integration og erhvervsudvikling. Han forsker i integrationen af etniske minoriteter i relation til arbejdsmarkedet, uddannelsessystemet og bosætning. Han har desuden været med til at etablere Akademiet for Migrationsstudier i Danmark (AMID).

hh@akf.dk

AF HENRIK CHRISTOFFERSEN, AKF

V E L F Æ R D S -

S E K T O R E N

- E N

V I D E N S -

S E K T O R ?

Siden 1990'erne er der sket et markant løft i uddannelsesniveau hos medarbejderne i den offentlige sektor. Men vi ved kun lidt om, hvor god den offentlige sektor er til at omsætte personalets kompetencer til mere og bedre service til borgerne.

Uddannelsesniveauet hos den offentlige sektors personale bliver løftet kraftigt i disse år. Især i kommunerne. I forvejen er den offentlige sektors personale væsentligt bedre uddannet end personalet i den private sektor. Og i de senere år er der foregået et langt kraftigere løft i uddannelsesniveau i den offentlige sektor end i den private. Det er værd at reflektere over, for mange mener jo, at der kun er én vej til at sikre kommunernes service: Mere personale. Eller i politisk jargon: Det er varme hænder, der er afgørende. I AKF har vi tegnet et billede af, hvordan brugen af uddannet arbejdskraft har udviklet sig både i den offentlige og private sektor i de senere år.

Fald i den private sektor – løft i den offentlige

I starten af 1990'erne var den samlede beskæftigelse svagt faldende. Dette betød, at selvom de beskæftigedes uddannelsesniveau steg, var den samlede uddannelse hos de beskæftigede uændret. Da opbremsningen i beskæftigelse udelukkende slog igennem i den private sektor, startede en udvikling, der var kendetegnet ved, at den samlede uddannelse hos de privatansatte faldt. Dette gav plads til fortsat at øge det samlede uddannelsesniveau i den offentlige sektor. En væsentlig del af forklaringen på dette var, at velfærdssek-

torens medarbejdere fik et markant stærkere løft i uddannelsesniveau end medarbejderne i den private sektor.

Vi ved ikke nok

På baggrund af intensiveringen af uddannelsesindsatsen i kommuner og amter melder spørgsmålet sig: Hvad er der kommet ud af det? Svaret er, at vi ved uendelig lidt om det. Samfundet lægger særdeles stor vægt på en øget uddannelse af ungdomsårgangene, men i debatten om uddannelse og samfundsudvikling er det ønskede uddannelsesløft navnlig sat i tæt sammenhæng med en styrkelse af konkurrenceevnen i den private sektor. Bl.a. i de analyser, som er udarbejdet i forbindelse med arbejdet i Globaliseringsrådet. Alligevel ser vi så, at samfundets satsning på løft i uddannelsesniveau indtil videre kun er omsat i mere uddannelse i velfærdssektoren – ikke i den private sektor. Det har bare ikke påkaldt sig særlig megen opmærksomhed, og der er stort set ikke nogen, som for alvor har prøvet at komme til bunds i spørgsmålet om uddannelsers betydning for velfærdsservicen. Vi ser kun almene og velmente betragtninger om, at uddannelse givetvis er godt.

Giver bedre uddannet personale bedre service?

Det er imidlertid langt fra givet, at bedre uddannet personale

betyder mere og bedre service til borgerne. Professionaliseringen af servicesektorens medarbejdere lægger op til grundlæggende nye former for organisering og ledelse, hvis medarbejdernes stærkere viden og kompetencer skal slå igennem i den service, de leverer til borgerne. Det bliver den virkelige udfordring i de kommende års kvalitetsreformer at udvikle disse nye former for organisering og ledelse.

LÆS MERE...

Christoffersen, Henrik (2007): »Forbruget af uddannet arbejdskraft i kommuner og regioner i lyset af vidensamfund og kommunalreform«. AKF Forlaget.

Potentiale i den offentlige sektor

Det kan forhåbentlig virke befordrende for processerne omkring kvalitetsreformen, at det bliver gjort klart, hvor voldsom stigningen i velfærdssektorens uddannelsesniveau egentlig er i disse år. Det understreger, at der er potentiale for et løft i effektiviteten, så kommunerne kommer til at levere mere og bedre service for pengene – sådan som der er så voldsom meget behov for.

» FORSKNINGSLEDER HENRIK CHRISTOFFERSEN

Henrik Christoffersen er cand.polit. og forskningsleder i AKF. Her arbejder han med kommunaløkonomi og regionaløkonomi. Gennem de seneste tre år har han fulgt kommunesammenlægningen på Bornholm, og nu følger han regionsdannelsen med særlig fokus på dannelsen af Region Midtjylland.

hc@akf.dk

Unge sociale baggrund spiller en væsentlig rolle for, om de senere i livet gennemfører en uddannelse. (Modelfoto)

AF TORBEN PILEGAARD JENSEN, AKF

UNGE UDEN UDDANNELSE

En stor del af de ca. 10.000 unge, som hvert år forlader grundskolen uden at få mere uddannelse, står i en stadig sværere position på arbejdsmarkedet. De kan blive morgendagens sociale klienter med arbejdsløshed, stor risiko for marginalisering og deraf følgende svage forudsætninger for at etablere en tryk ramme for deres børn.

Selv om færre falder fra end tidligere, er det et alvorligt problem, at så mange unge ikke gennemfører en ungdomsuddannelse. Især fordi dagens og fremtidens arbejdsmarked stiller store og stigende krav til arbejdsstyrkens kvalifikationer og kompetencer.

Mange af de unge, som i dag ikke får en uddannelse efter grundskolen, kommer fra hjem med svage ressourcer i form af bl.a. ringe uddannelse og

» FORSKNINGSLIDER TORBEN PILEGAARD JENSEN

Torben Pilegaard Jensen er mag.scient.soc. og forsker primært inden for uddannelsesområdet. Han har bl.a. beskæftiget sig med undersøgelser om social arv og de unges overgang fra grundskole til videre uddannelse. Han har været medlem af en række ekspertgrupper og udvalg, senest »Udvalget om, at alle unge gennemfører en ungdomsuddannelse«.

tpj@akf.dk

adidas

FRESH

SK

SK

misbrug. Skal den negative sociale arv begrænses, er det afgørende, at gruppen af unge uden uddannelse reduceres.

Det er en kendsgerning, at uddannelse i de unge år giver et langt større afkast for den enkelte og for samfundet end uddannelse senere i livet. Unge med mindre gode boglige færdigheder, som ikke får gennemført en ungdomsuddannelse i de unge år, er desuden en gruppe, der kun i meget begrænset omfang deltager i voksen- og efteruddannelse senere i livet. Det er således helt afgørende at sikre, at flere får en ungdomsuddannelse og dermed forudsætninger for livslang læring. Uden uddannelse i de unge år er risikoen for at blive marginaliseret i forhold til arbejdsmarkedet væsentligt forhøjet, og det vil fastholde en fortsat negativ social arv.

Betydningen af den sociale baggrund

Tidligere undersøgelser har påvist en sammenhæng mellem unges uddannelse og forældrenes uddannelse og indkomst. AKF's forskning viser derudover, at unge fra familier, hvor der bl.a. bliver diskuteret politiske og sociale emner, i større udstrækning får gennemført en uddannelse. Undersøgelsens resultater peger desuden på, at unge har en større chance for at gennemføre en uddannelse, hvis de kommer fra familier, der er kulturelt orienterede, og familier med gode rammer for uddannelsesaktiviteter, som fx et stille sted at læse, ordbøger i reolerne mv.

Når der i øvrigt er taget højde for de unges sociale baggrund, viser det sig, at udbyttet af skolegangen spiller en meget væsentlig rolle for, om de unge kommer i gang med en ungdomsuddannelse. Hvis skolerne får lært de unge fx

at tilegne sig tekst (det, der kaldes »gode læsere«), øger man chancen for at få en uddannelse betydeligt. En væsentlig forklaring på, at gruppen af unge uden uddannelse er forholdsvis stor, er netop, at en del af dem ikke har kompetencer fra grundskolen, der matcher de krav, der i dag stilles i ungdomsuddannelserne.

En sammensat gruppe

Gruppen af unge uden uddannelse er en meget sammensat gruppe, og det er vigtigt at tage højde for i bestræbelserne på at få flere til at gennemføre en ungdomsuddannelse.

Man kan sondre mellem fire grupper af unge uden uddannelse:

De opgivende er kendetegnet ved, at de har rigtig dårlige erfaringer fra grundskolen, såvel fagligt som socialt. Typisk har de ikke haft mange venner, de er blevet mobbet i de mindre klasser, og de har ikke oplevet, at lærerne satte effektivt ind over for de mobberier, som de blev udsat for.

De praktiske har typisk været meget glade for kammeratskabet i grundskolen. De har forsøgt at slippe så let om ved skolearbejdet som muligt, og de har ikke klaret prøver og eksamener særlig godt.

De vedholdende har haft det svært i grundskolen, hvor de lige som »de opgivende« har oplevet mobberier, få venskabsrelationer og mange skoleskift. Men i modsætning til »de opgivende« har »de vedholdende« oplevet en vis succes i forhold til det boglige.

De flakkende er typisk unge, der har klaret sig meget godt i skolen, og typisk også har haft relativt gode sociale relationer. En del af disse unge har dog oplevet et massivt forventningspres fra omgivelserne, der sammen med psyki-

ske kriser og/eller lyst til at dyrke kreative interesser har været afgørende for, at de ikke har fuldført en uddannelse.

Løsningsmodeller

Skal vi sikre, at flere unge gennemfører en ungdomsuddannelse, og skal vi bremse den negative sociale arv, er der behov for tiltag, som skaber større rummelighed i ungdomsuddannelserne og på arbejdsmarkedet. Der er derfor grund til at se på ungdomsuddannelsernes tilrettelæggelse, hvor bl.a. den øgede boglige indlæring er blevet en barriere for mange unge. Større fokus på uddannelsens sociale miljø og den enkelte elevs velbefindende ser også ud til at være vigtigt.

Af de unge, der ikke kommer i gang med en ungdomsuddannelse, har nogle kun brug for mindre støtte og vejledning, mens andre har brug for, at der sættes ind på flere fronter. Personlig og individuel rådgivning og vejledning er et centralt omdrejningspunkt. Der er også behov for stor fleksibilitet imellem uddannelserne og i forhold til arbejdsmarkedet, hvor det ikke mindst er påkrævet at se nærmere på, hvordan problemet med praktikpladser kan løses. I et nyt AKF-projekt tager vi højde for disse problemstillinger og vil undersøge, hvordan erhvervsskoler, Ungdommens Uddannelsesvejledning og kommunerne skal samarbejde for at sikre, at flere unge med svage forudsætninger får en ungdomsuddannelse.

LÆS MERE...

Jensen, Ulla Højmark og Torben Pilegaard Jensen (2007): Unge uden uddannelse. I: Ploug, Niels (red.): »Social arv og social ulighed«. Hans Reitzels forlag.

AKF LIGE NU ...

NYT OM MEDARBEJDERE

Direktør for AKF, Mette Wier, er den 16. maj valgt som ny formand for FOKUS – FORum for Kvalitet og

Udvikling i offentlig Service. Hun overtager posten efter Anders Larsen, konstitueret direktør for IMV.

ARRANGEMENTER

8.-11. JULI 2007

VERDENSKONGRES: EXPLORATIONS IN HEALTH

Sted: Handelshøjskolen, København

Forskningsassistent Henrik Lindegård Andersen skal fortælle om, hvilke konsekvenser arbejdsløshed har for helbredet. Ph.d.-stipendiat Laura Mørch Andersen holder oplæg med titlen: Økologisk mælk – for hvem og hvorfor? Og seniorforsker Gabriel Pons Rotger vil fokusere på, hvilken betydning piskesmældsskader har for job og løn.

13. SEPTEMBER 2007

KONFERENCE: PROFESSIONALISERING AF EVALUERING

Sted: Kolding

Programchef Olaf Rieper, AKF, holder oplæg om evidensproducerende organisationer og systematiske forskningsoversigter.

NYE PROJEKTER

- Årsager til sygefravær blandt pædagoger
- **Hvad kommer der ud af at tage en erhvervsuddannelse?**
- Skaber jobtræningspladser nye arbejdspladser?
- Hvordan påvirker statens regulering kommunernes arbejde?
- Udsatte børns skolegang
- Indsatsen for socialt udsatte børn i dagtilbud

NYE UDGIVELSER

- Ny struktur og dynamik på handicapområdet – tidlige erfaringer og forventninger blandt ledere, medarbejdere og brugere
- **PISA E-unge – ligner de andre danske unge?**
- Specialpædagogik i praksis – et felt i bevægelse. En kvalitativ undersøgelse på 11 danske folkeskoler
- Fravalg af folkekolen i København (kun engelsk)
- Lønstigninger blandt indvandrere i Danmark (kun engelsk)
- Kampen om det regionale niveau - en kamp om velfærdsstaten? Fulgt gennem opbygningen af region midtjylland i løbet af 2006
- Benchmarkinganalyse af integrationen i kommunerne målt ved udlændinges selvforsørgelse 1999-2006

AKF skal i et nyt projekt kaste lys over arbejdsmarkedssituationen for unge, der vælger en erhvervsfaglig uddannelse på fx teknisk skole eller handelsskole (EUD). Projektet sætter fokus på erhvervsuddannelsernes betydning for de unges muligheder og karrierevej fremover. Hvilke muligheder giver de forskellige typer af erhvervsuddannelse de unge i forhold til beskæftigelse og indtjening? Og er en erhvervsuddannelse et godt valg for unge, der ønsker at videreudanne sig? Disse spørgsmål besvares i projektet.

AKF har bidraget til denne undersøgelse, der giver et landsdækkende billede af, hvordan det går med læsning, matematik og naturfag for ikke-vestlige elever og deres klassekammerater i 9. klasse. Undersøgelsen viser, at ikke-vestlige elever, uanset om der går mange eller få af dem på skolen, lærer markant dårligere end deres klassekammerater. Det kan i vid udstrækning forklares ved den støtte – eller manglende støtte – som børnene får hjemmefra. Familiens opbakning er langt større i dansktalende familier, når det drejer sig om at hjælpe til med skolearbejdet. De dansktalende familier gør desuden mere ud af tale sammen om skolen, spise sammen og diskutere politik og kultur, hvilket er afgørende for udbyttet af undervisningen.

Se mere på www.akf.dk

Vidste du?

”

... Unge, der er gode til matematik,
får generelt bedre karakterer, længere
uddannelser og tjener mere end andre.

“

Abonner på AKF Nyt!

Tilmeld dig på vores hjemmeside www.akf.dk. Abonnementet er gratis.

AKF

Anvendt KommunalForskning
Nyropsgade 37
1602 København V

telefon: 3311 0300
fax: 3315 2875
akf@akf.dk
www.akf.dk

